

לקחה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות "טוב" בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ח פרשת ויקהל

5:29	הדלקת נרות שבת ניו יורק
7:00	מוצאי שבת
8:43	סוק"ש מג"א
9:19	סוק"ש גר"א
12:08	חצות

שבת מברכין חודש אדר ב' יום שישי שעה 8 50 דקות 6 חלקים ר"ח ביום שישי וביום שבת

פנינים לפרשה

ששת ימים תיעשה מלאכה – והיקשו בתוס' במס' פסחים ולמה הותרה מלאכה בששת הימים והרי המביא קרבן אסור במלאכה אותו יום, וכל ישראל משתתפים בקרבן התמיד. ותיירצו שאי אפשר, שהרי נאמר ואספת דגך ואם יהיו אסורים במלאכה מי יאסוף, ואם כן לעתיד לבוא כשתימלא הארץ דעה את ד' ואת רוח הטומאה יעביר מן הארץ ונהי' כולנו צדיקים נהי' אסורים בעשית מלאכה ויתקיים בנו ועמדו זרים ורעו צאנאכם. (ישמח משה)

שבת שבתון לד' – כתיב וקראת לשבת עונג, כי השבת באה מאתערוותא דלעילא ויכולה להיות יחד עם אכילה ושתי' (עונג) אבל ביום הכפורים כתיב שבת שבתון היא לכם (ולא כתיב לד') וכתיב ועניתם את נפשתיכם, כי בניגוד לשבת שהיא קביעא וקיימא יום הכפורים תלוי בקידוש החודש על ידי ישראל והוא תלוי בעבודתם של ישראל ובמידה שהאדם מזכך את חומרם כך הוא ראוי לקבל הארת היום. (נתיבות שלום)

שבת שבתון לד' – ומיד אחרי זה כל העושה בו מלאכה יומת. שלא יאמר האדם שמכיון שיוכל לתקן הכל על ידי קדושת השבת ויניצל מקטרוג יצר הרע ושוב אין לו לפחד, על כן הוזהר בעונש מחלל שבת, שיצרו הרע יכול להביאו לחילול שבת. וכמו במתן תורה שנעקר יצר הרע לגמרי ואחר כך חזר למקומו. (ר"צ הכהן)

"לא תבערו אש בכל מושבותיכם, ביום השבת" (לה, ג) לא תבערו אש בכל מושבותיכם – ובל יאמר יהודי הנמצא בקצוי תבל בין גויים, בביתו ובמקומו יכולתי לשמור שבת אך מה אעשה כאן בודד בין גויים או בין מחללי שבת, הקב"ה הוא מלכו של עולם ובכל מושבותיו מצווה היהודי על שמירת שבת. (ח"ח נדחי ישראל)

לא תבערו אש... ביום השבת – אמר הקב"ה אור שלי (של גיהנום) שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת.

לא תבערו אש בכל מושבותיכם – כתיב כי גרים ותושבים אתם עמדי, האדם בעולם הזה הוא גר כי מה נחשבו חייו נגד חיי עולם ורק בעולם הבא הוא תושב, ואמר להם משה לישראל אל תבערו אש (אל תיפלו בגיהנום) במקום שאתם תושבים. ובבעל הטורים אומר: אמר הקב"ה

אלה הדברים – ואמרו במס' שבת אלו שלושים ותשע מלאכות שנאמרו למשה בסיני ובהם נכללים כל עניני העולם הזה. לעשות. הוא לשון תיקון והכנה, ואמר ששת ימים תיעשה מלאכה שתיקונם ייעשה בששת הימים כדי שיום השבת יהי' לד', וזהו לשון לעשות לגבי שבת. (ישמח משה)

"ששת ימים תיעשה מלאכה וביום השביעי יהי' לכם קודש, שבת שבתון לד', כל העושה בו מלאכה יומת" (לה, ג) ששת ימים תיעשה מלאכה – אם השבת תהי' קודש תיעשה מלאכתם בששת הימים. ד"א לאסור מלאכה בשבת גם על ידי גוי, תיעשה על ידי אחרים משמע ובשבת גם לא על ידי אחרים. ד"א רמז להם שקיום ימי המעשה הוא על ידי קדושת השבת שהיא נפש קיום העולם. (אזה"ח)

ששת ימים תיעשה מלאכה – וביום השביעי יהי' לכם קודש. וכי חייבים לעשות מלאכה בששת הימים, אלא מדבר על מעשי המצוות שהיום לעשותם בששת אלפי שנות העולם הזה, וביום השביעי, בעולם הבא, יהיו המלאכות קודש, רוחניות. (של"ה)

תיעשה מלאכה – תיעשה מעצמה, מדבר במלאכת המשכן שהיתה נעשית בנס, כיון שהי' נותן ידו אל המלאכה הי' בא מלאך ומסייעו לגמור, והייתי אומר שמלאכת המשכן מותרת גם בשבת שהרי שניים שעשאוה פטורים, אומרת התורה שבת שבתון לד' גם אצל הקב"ה היא שבת ולא יבוא מלאך לסייע לכם וכל המלאכה תהי' על ידכם בלבד. (מהרי"ל דיסקין)

תיעשה מלאכה – ולא תעשה מלאכה: להורות שגם בששת ימי המעשה אין נעשה דבר בלי רצון השי"ת.

יהי' לכם קודש – שאין מלאכת המשכן דוחה שבת, והיקשה האלשיך למה באמת לא תידחה מלאכת המשכן את השבת ככל קרבנות צבור שדוחות שבת. ואפשר לומר לפי שראשית המחשבה לא היתה להקים את המשכן ורק אחרי חטא העגל צוו על הקמת המשכן לכפר ושבת בעצמה מכפרת, (כמאמרם במס' שבת) לכן אין מלאכת המשכן דוחה שבת.

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם, אלה הדברים אשר ציוה ד' לעשות אותם" (לה, א) **ויקהל משה את כל עדת בני ישראל** – ויקהל למחרת יום הכפורים: לפי שביום הכפורים ביקשו מחילה אחד מחברו ולמחרתו חוזרים לסורם הקהילים משה קהילה אחת כדי שימשיכו כך כל ימות השנה. (כלי יקר אחרי מות)

ויקהל משה – למחרת יום הכפורים נתן להם את נדבת המשכן ועשו בני ישראל בשמחה, ומאז נוהגים שמחה בחג הסוכות כי משכן וסוכה הם ענין אחד. אלה הדברים אשר ציוה ד' לעשות. ומדבר מיד על השבת והרי ציוה לשבות ולא לעשות, אלא ללמדך שהשבתה בשבת היא העשי' האמיתית כי היא קיום העולם וביטולה (של עשי' בשבת) היא קיומה (קיום העולם). (שפ"א)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל... וביום השביעי יהי' לכם קודש – סמך שבת לקירון פני משה, שאינו דומה קירון פנים של שבת לשל שאר ימים, ואמר ויקהל רמז שבשבתות וימים טובים נקהלים לשמוע הדרשה. (בעה"ט)

את כל עדת בני ישראל – במתן תורה נאמר ויחן שם ישראל ומפרש רש"י כאיש אחד בלב אחד. ובחטא העגל נאמר נהרגו איש את אחיו, ועתה חזר משה והקהילים כולם כאחד. (ארץ חמדה)

את כל עדת בני ישראל – בני ישראל למעט את הערב רב משביתת שבת. וכן קחו מאתכם תרומה לד' למעט הערב רב מתרומת המשכן. ומכל מקום יכול להיות שהיו יחידים מהערב רב שהי' לבם לשמים באמת והם נכללו בתוך בני ישראל הן לשבת והן לבנין המשכן. את כל עדת בני ישראל – והי' מספיק עדת בני ישראל אלא לרמוז שהקהיל האנשים בפני עצמם והנשים בפני עצמן. ששת ימים תיעשה מלאכה. למה אמר להם תחילה דין שמירת שבת, לפי שחטאו בעגל והודה בעי' הרי הוא ככופר בכל התורה כולה, אמר להם שמירת שבת השקולה ככל המצוות, כתשובה על חטא העגל. (אזה"ח)

אני כביתי אש שלי בשבת, שהגיהנום שובת בשבת, אור שלכם יהא שובת. אך על מחללי כתיב ואשם לא תיכבה במידה כנגד מידה: הם לא נחו בשבת לא תהי' לשם מנוחה בשבת. (ישחמ משה)

בכל מושבותיכם – גם לא בגופכם שלא יכעס ולא יצטער ולא יפול במחלוקת בשבת, ויקבל בשמחת לב הנשמה היתירה. (זהר)

"קחו מאתכם תרומה לד', כל נדיב לב יביאה את תרומת ד', זהב וכסף ונחושת" (לה, ה)

קחו מאתכם תרומה לד' – מאתכם מהתעוררות עצמית ולא מחיקוי אחרים. ויש אומרים מאתכם ממש כי הנותן מנדבת לבו כאילו הקריב את גופו. כל נדיב לבו יביאה את תרומת ד'. הנדיב יודע שאינו נותן מאתו אלא ממה שד' נתן לו. (כלי יקר)

קחו מאתכם – יציאת מצרים ומתן תורה היו מאת הקב"ה ועתה הגיע הזמן של "מאתכם" של אתערותא דלתתא, וזהו ענין של תורה שבעל פה שהיא חיי עולם בתוכנו. (שפ"א)

קחו מאתכם – קחו (ולא תנו) כמו שאמרו נתנה היא (את הפרוטה) ואמר הוא (הרי את מקודשת לי) אם אדם חשוב הוא הרי היא מקודשת כי לקיחתו ממנה היא בגדר נתינה. קל וחומר למלך מלכי המלכים הקב"ה. (אלשיך)

קחו מאתכם – ד"א קחו מאתכם: שיקח האדם מעשר מרווחיו ויפרשם ולא יהי נחשב בעיניו כשלו ואם יבוא העני הרי הפריש כבר הממון והכיני לעני, וכן גם כאן יפריש תחילה התרומה ואחר כך כל נדיב לב יביאה, שההבאה תהי' בנדיבות לב כל נדיב לב. ומונה זהב וכסף וכו', ולא כמחצית השקל שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט וממילא כולם נותנים לשם שמים אלא אף כאן שכל אחד נתן כפי יכולתו אמרה תורה נדיב לב, שיתן מנדבת לבו ולשם שמים, כי הנותן בשביל להתפאר הוא נדיב כבוד ולא נדיב לב. (שערי שמחה)

כל נדיב לב יביאה – ולפני כן נאמר זה הדבר אשר ציוה ד' לאמור. ויכולים לומר שמותר לפרסם את התורמים. וכן כותב הרשב"א בתשובותיו שמצוה לפרסם שמות המתנדבים לדבר מצוה. (פרדס יוסף)

זהב וכסף ונחושת – לא בא הכתוב אלא להודיע עשרם של ישראל. שלא יהיו אומות העולם אומרים עניים היו ישראל במצרים הראה עשרם, שהיו מביאים והולכים עמהם זהב וכסף ונחושת וכל דבר שביקש עד שהכריז עליהם שלא יביאו יותר. ולהראות שבחם במלאכת המשכן שמהם היו חושבים ורוקחים ורוקעים וזהבים ופטימים, רוקחי רקח וצורפי זהב. (משנת ר"א)

"וכל חכם לב בכס יבואו ויעשו את כל אשר ציוה ד'" (לה, י)

בכס – כשם שהמתנדב צריך למסור את נדבתו לצבור יפה יפה כך צריך החכם לב למסור לצבור את חכמתו יפה יפה, וזהו שנאמר בכס. (שפ"א)

"את המשכן, את אהלו ואת מכסהו, את קרסו ואת קרשיו, את בריחיו, את עמודיו ואת אדניו" (לה, יא)

את המשכן – את אהלו ואת מכסהו. הו' של מכסהו מחבר את שלושתם במדרגה אחת, וכן בהמשך כל הרשימה הו' מחבר את קודמיו עמו להיותם במדרגה אחת. וכמו הארון ובדיו, הכפרות והפרוכת, וכן כולם. (אוה"ח)

את המשכן, את אהלו – אם מעמידים טוב את הקרשים ואת היריעות, כפי רצון השי"ת, נעשה משכן. כמו כן אם מעמידים את הגוף כפי רצון השי"ת נעשה האדם משכן. (ר"ר מלמד בשם המשגיח)

"ויצאו כל עדת בני ישראל, מלפני משה" (לה, כ)

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה – והרי נאמר ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ופשוט הוא שיצאו מלפני משה ומה בא הכתוב להשמיענו. ואפשר להסביר על ידי משל: כשרואים אדם יוצא ומתנדד רואים שיצא מבית מרוח, ועל בני ישראל ראו לפי ארשת פניהם והילוכם שיצאו מלפני משה. (ר"א לפיאן)

ויצאו כל עדת בני ישראל מלפני משה – כיון שמבשרו במחילת אותו עוון וביקש מהם הקב"ה לבנות משכן כדי להשרות שכינתו ביניהם, שמחו שמחה יתירה ויצאו כולם בזריזות כדי להביא כל ממונם. (מדה"ג)

"ויבואו כל איש אשר נשאו לבו, וכל אשר נדבה רוחו אותו, הביאו את תרומת ד' למלאכת אהל מועד ולכל עבודתו, ולבגדי הקודש" (לה, כא)

כל איש אשר נשאו לבו, ואשר נדבה רוחו אותו – נשאו לבו זה שמתנדב גם מצד נפשו וגם מצד טבעו שגם לבו הגשמי מתנדב וכל אשר נדבה רוחו נתנדב מצד רוחו, כי טבעו מתנגד כי הוא חס על ממונו. (הכה"ק בשם הרמ"א)

"ויבואו האנשים על הנשים, כל נדיב לב. הביאו חח ונזם וטבעת וכומז, כל כלי זהב. וכל איש אשר הניף תנופת זהב לד'" (לה, כב)

האנשים על הנשים – הנשים באו ראשונות ואחר כך הביאו האנשים כל אשר נמצא להם. תנופת זהב. כבר הזכיר כלי זהב ותנופת זהב פירושו זהב שבור או מטבע של זהב. (פירוש הטור)

האנשים על הנשים – האנשים קודם, בעלי התשובה הקדימו. ואחר כך נאמר בבוקר בבוקר ועל ידי זה תיקנו את וישכמו בבוקר שבתא העגל. בעגל הי' וישכמו אחד וכאן בבוקר בבוקר. ואחר כך נאמר היתה דיים והותר ועל ידי זה השיגו יתרון. (הרי"ם)

האנשים על הנשים – האנשים באו ראשונים ואחרי כל איש אשתו ולא להיפך (ומנוח שהלך אחרי אשתו אמרו שעם הארץ הי') אך הנשים היו ראשונות לתרומת המשכן, ומפני שלא מקבלים מהאשה בלי הסכמת בעלה באו האנשים עמם להסכים על תרומות נשותיהם. (ישחמ משה)

על הנשים – הלשון יורה שהנשים באו ראשונות שהיו זריזות בתרומת המשכן ולעומת זה סירבו לתת למעשה העגל. וזהו שאמר שלמה ואשה בכל אלה לא מצאתי, באלה אלהיך ישראל לא נמצאה אשה. ובפדר"א איתא שנתן להם הקב"ה לנשים שכון בעולם הזה שהן משמרות ראשי חודשים, שתרומת המשכן היתה בראש חודש. ובעולם הבא הן עתידות להתחדש כמו ראש חודש, תתחדש כנשר נעורייכי. (ר' בחיי)

"כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם להביא לכל המלאכה, אשר ציוה ד' לעשות ביד משה, הביאו בני ישראל נדבה לד'" (לה, כט)

כל איש אשר נדב לבם אותם – פירסמה אותם התורה לשבח, ובספר נחמיי ציין לדראון את האדירים של תקוע שלא הביאו צוארם בעבודת אדוניהם. ונראה שהעניינים כן עזרו בבנין החומה ולו קמו עתה מקבריהם מה לא היו נותנים שתימחה חרפתם. וכך גם בימינו: המנוע עצמו מלהשתתף בהחזקת התורה הקב"ה מפרסמו לחרפה, והמשתתף הקב"ה מפרסמו לטובה. (ח"ח עה"ת)

"ויאמר משה אל בני ישראל, ראו קרא ד' בשם בצלאל, בן אורי בן חור, למטה יהודה" (לה, ל)

ראו קרא ד' בשם בצלאל – בגלל שנהרג חור בעגל זכה בצלאל בן בנו בחכמה, ועל זה אמר משה רבנו ע"ה ראו, התבוננו בחסדי ד'. (מהרי"ל דיסקין)

ראו קרא ד' בשם בצלאל – לפי שהיו ישראל מרננין שכל הגדולה הוא נוטל לעצמו ולמשפחתו אמר להם ראו קרא ד' בשם בצלאל. ואף משה בעצמו בשעה שאמר לו הקב"ה על מלאכת המשכן ועשיתה הי' סבור לעשות הכל בעצמו, אמר לו הקב"ה לא כאשר עולה בדעתך אלא צדיק שנהרג על מעשה העגל, היינו חור, יבוא בן בנו ויעשנה, לפי שהמשכן כפרה על אותו מעשה. (רבעה"ת)

"ולהורות נתן בלבו, הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן" (לה, לז)

ולהורות נתן בלבו – ומי שיכול להורות וללמד לאחרים חייב להורות וללמד. ומי שאינו יכול בעצמו אך בירכו ד' בעושר חייב לשכור מלמדים שילמדו לאחרים, וכמו שמצינו בירושלמי שקלים שתלמידי חכמים המרביצים תורה לרבים נוטלים שכרם מתרומת הלשכה. (ח"ח עה"ת)

"מילא אותם חכמת לב לעשות כל מלאכת חרש, וחושב ורוקם בתכלת ובארגמן, בתולעת השני ובשש, ואורג. עושי כל מלאכה וחושבי מחשבות" (לה, לה)

מילא אותם חכמת לב – שלושים ושתים נתיבות יש לחכמה כמנין לב. וכנגדם שלשים ושתים חוטים בטלית. (ר' בחיי)

"ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב, ואל כל איש חכם לב אשר נתן ד' חכמה בלבו, כל אשר נשאו לבו לקרבה אל המלאכה, לעשות אותה" (לו, ב)
כל איש חכם לב אשר נתן ד' חכמה בלבו – מסתמא לא היו בבני ישראל אומנים כנדרש למלאכת המשכן שהרי עבדו במצרים בחומר ובלבנים, ורק מי שנשאו לבו ויגבה לבו בדרכי ד' ניגש למלאכה והקב"ה יחב חכמה לחכימין ועשו את המשכן. (רמב"ן)

"ויאמרו אל משה לאמור, מרבים העם להביא מדי העבודה למלאכה אשר ציוה ד' לעשות אותה" (לו, ה)
מרבים העם להביא – בתרומת המשכן רצה הקב"ה נדבה אמיטית משורש נקודת לבם: כי אם נתבע פעם אחת לנדב למצוה חדשה יתן הרבה אך לאחר שהורגל בה קופץ את ידו מלינתו מה שאין כן אם הוא נדיב בשורשו לא תיפסק ממנו הנדיבות, וזהו שנאמר כן מרבים העם להביא, שקדושת הנדיבות קיימת בהם. (מי השילוח)

"ויעשו כל חכם לב בעושי המלאכה את המשכן עשר יריעות שש ממשור ותכלת וארגמן ותולעת שני כרובים מעשה חושב עשה אותם" (לו, ח)
ויעשו.. את המשכן – ואמרו חז"ל שמשה רבנו ע"ה אמר לעשות כלים תחילה ובצלאל אמר לו שצריך לעשות משכן תחילה. שיהי היכן להכניס הכלים, והסכים לו ואמר לו בצל אל-היית. ונראה ששמה רבנו ע"ה חשב שהגיע עת התיקון ואין צריך שומר (קליפה) לפרי ולכן יעשה הארון תחילה, אך בצלאל ידע שלא משה יכניס את ישראל לארץ ישראל וטרם הגיע זמן התיקון, ובעולם הזה קודמת הקליפה לפרי, לכן הקדים המשכן לארון. (יערות דבש)

"ויעש את שמן המשחה קודש, ואת קטורת הסמים טהור, מעשה רוקח" (לח, ט)
ואת קטורת הסמים טהור – כתב בו קודש לפי שמקדשין בו המשכן וכליו ואהרן ובגדיו. קטורת הסמים טהור. כתב בקטורת טהור לומר שמקבלת טומאה מחיבת הקודש. (פירוש הטור)

ואת קטורת הסמים טהור – טהור ולא קדוש, וכן נאמר ואת קטורת הסמים לקודש, לקודש ולא קודש כי קטורת הסמים נקדשת רק כאשר כתשו אותה במכתשת ואת זה עשה הכהן ולא עושי המלאכה. (נצי"ב)

"ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור" (לה, ל)
מה טיבה של אותה ראייה.
ברם, שעה שנתבשרו ישראל, כי יכופר להם עוון העגל במלאכת המשכן, תהו בני ישראל. קשה היה בעיניהם להבין כי ע"י עשיית המשכן יתכפר להם חטא העגל.
כדי להפיס את דעתם של ישראל וכדי להראות להם כי אמנם כן הוא, שבבניית המשכן יתכפר להם חטא העגל, אמר להם הקב"ה כי יתבוננו ויתנו את ליבם לראות מי הוא שהופקד בראשם של בוני המשכן: בצלאל, אשר היה בן בנו של חור, אשר נהרג כאשר סירב להשתתף בפולחן העגל. אות הדבר כי במשכן יכופר עוון העגל, שהרי אין

קטגור נעשה סניגור, ואין זה אלא שיכופר עוון העגל בבניית המשכן.
(ליקוטי תורה לאריז"ל)

הליכות והלכות

המשך מזיני אמירה לגוי

מסירת עבודה לגוי: מותר למסור מכונית למוסך גוי לפני שבת וכן בגדים למכבסת גוי **בתנאי** שלא יאמר לגוי שצריך את הרכב **במוציא שבת** אלא שהגוי מעצמו יקבע את זמן התיקון ולכן אפילו יתקן בשבת אין כאן בעיה. וכמוכן שיעשה את זה במוסך של הגוי ולא בביתו של ישראל, ואם ניכר על הרכב שזה שייך ליהודי כגון שיש פירסומת על הרכב יאמר לגוי שלא יסע בה בשבת מפני מראית העין.

אבל עבודה בביתו של ישראל אסור ואפילו זה בקבלנות והגוי עושה על דעת עצמו כיון שזה בביתו של ישראל אסור בשביל ישראל. ומי שיש לו משרתת גויה ועושה בביתו מלאכות לצורך עצמה כגון לתפור כפתור או מתקנת מותר בשבת כיון שלא עושה בשביל ישראל, או מבשלת לצורך עצמה את האוכל בתנאי שהמוצרים יהיו משלה ולא משל בעל הבית!

אמירה לנכרי לצורך חולה: בחולה בשבת חילקו חכמים 3 סוגים:

סוג אחד - מיחוש בעלמא, פרושו שלא מרגיש טוב אבל זה לא כאב בכל גופו ולא נפל למשכב, כגון כאב ראש או כאב שיניים קל אזי אסור לו לקחת תרופה בשבת.

סוג שני - חולה שאין בו סכנה, אדם שנפל למשכב מחמת חוליו או ראוי לשכב כגון חום גבוה או כאבים שנחלש כל גופו כגון מיגרנה או ילד קטן עד גיל 9-10 שחלש וחלה נחשב כחולה, בחולים אלו התירו לקחת תרופות בשבת ואם יש פעולה שצריכה להעשות בכדי לחלל שבת עבורה ואין דרך אחרת בהיתר מותר לאמר לגוי שיעשה אפילו במלאכה דאורייתא שבמקום חולי לא אסור אמירה לגוי ולכן מותר לרופא יהודי לבקר חולה שאין בו סכנה ע"י נסיעה עם נהג גוי. ולעשות כל הפעולות לריפוי ע"י הגוי לבשל אוכל או להדליק חימום או מזגן וכדו'.
אדם שסובל מכאב שיניים ומצטער כל גופו מכאבים מותר לומר לרופא גוי לעקור לו את השן.

סוג שלישי - חולה שיש בו סכנה, מחללים שבת ע"י יהודי וע"י גדולי ישראל ולא ע"י גוי וכל הזרזי הרי זה משובח. וסכנה פרושו שיש סכנה לחייו של החולה, ומ"מ דברים שהם צרכי החולה המסוכן אבל עשייתם אינה צריכה מידיית לזה הרגע אם אפשר ע"י גוי כגון לחמם את הבית לצורך החולה או אם רוצה החולה לישון והאור מפריע לו מותר ע"י הגוי. מותר לתת סחורה לגוי על מנת שימכרה והגוי מקבל שכר על המכירה ובלבד שלא יקבע לו שימכור בשבת ואז אפילו מוכר בשבת אין פה שאלה. ואם יום השוק או המכירות רק בשבת, זה אסור כיון שכאלו אמר לו בפרוש למכור בשבת.

אם נתן לגוי כסף לקנות לו סחורה אם לא קבע לו שיקנה בשבת ואפשר לקנות גם ביום אחר חוץ משבת אז אפילו יקנה הגוי בשבת זה מותר.

מעשה חכמים

הגביר נידהם להיתקל בילדים כושים המשוחחים ביניהם באידיש...

כבודה של השבת אינו מתבטא רק בקיום מצוות עונג שבת, אלא גם בהקפדה על כל הלכותיה וסייגיה, גדריה ודקדוקיה. ככל שמוסר היהודי את נפשו יותר למען השבת, כך עולה ומתעלה כבודה של המתנה הטובה שנתן הקב"ה לעמו ישראל.

הגאון רבי שמחה קוק, רבה של רחובות, סיפר מעשה מופלא שהתרחש בארה"ב לפני שנים רבות, בימים שבהם שמירת השבת היתה נחשבת כמסירות נפש של ממש.

הקושי העיקרי היה במציאת מקום עבודה, משום שכל מנהלי המפעלים דרשו מפועליהם לעבוד בשבת, ומי שלא ניאות לכך, לא התקבל לשום עבודה, או שחלופין היה נאלץ להחליף מקום עבודה מדי שבוע.

המשכורת בסוף השבוע

באותה תקופה שעליה אנו מדברים היה הקושי גדול במיוחד, מפני שהמפעלים נהגו לשלם לעובדים את משכורתם כל סוף-שבוע, ולא בסוף החודש, כפי שמקובל כיום.

כיוון ששבוע העבודה אצל הגויים מסתיים בשבת, הרי כאשר קיבלו הפועלים את משכורתם, הלכו מיד לבזוז אותה בחנויות... משום כך הרווח הגדול של בעלי העסקים היה בשבת, וכל חנות פעלה בתיפקוד מלא, ואף מעבדי לא הירשה לעצמו לתת חופש לפועליו ביום ההוא.

אם ניקח בחשבון שהפרנסה באותם ימים לא היתה קלה כלל ועיקר, ומי שלא התסדר במקום עבודה, הגיע ממש עד לפת לחם, הרי שמצבם של היהודים שומרי השבת היה בפי רע.

היהודי שלנו סיפר הגר"ש קוק, הגיע מפולין לאמריקה, עם משפחה גדולה, והגם שהיה בעל מקצוע מעולה בתחומים רבים, כיון שלא וויתר על שמירת השבת ולא היה מוכן בשום אופן לעבוד בשבת – נזרק ממקום עבודה אחד למשנהו.

רחמיו של השומר נכמרו

הגיעו הדברים לידי כך שלא היה לו כסף לשלם את שכר הדירה, ובעל הבית הגוי הוציא אותו ואת רעייתו, ואת כל ילדיהם – בעיצומו של לילה חורפי ומושלג – אל הרחוב.

בקרב מקום היה בנין גדול, ובו שומר שהתגורר במחסן בתחתית המיבנה. ניכמרו רחמיו של השומר על הילדים הקטנים המסתופפים ליד הוריהם במזג אוויר סוער שכזה, והציע להם להתגורר בינתיים במחסן הפחמים של הבנין, עד שימצאו דירה חלופית.

המשפחה קפצה על המציאה, למרות שבמחסן לא היו גם את התנאים ההכרחיים לקיומה של המשפחה לא מים, לא חשמל, כלום. רק מחסה וקורת גג מהגשם ומהשלג.

מחסן פחמים זה שימש, כידוע, להבערת האש בתנורי הדירות, כפי שהיה מקובל באותם ימים. כל המחסן היה מלא, מקיר לקיר, בפחמים שחורים, ומפאת החושך ששרר שם מעדו הילדים מדי פעם על הרצפה ופניהם וכל גופם הושחרו ככבשן. מי שהיה מתבונן בהם, לא יכול היה להבדיל בינם ליתר ה... כושים שהתגוררו בסביבה.

סכום עתק בימים ההם

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הכמים מוסלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב

הלומדים בעמל וביגיעה ובחתימה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הנוה, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה. לא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכו למצוות. 845.352.7474

האמירה, ויאמר אליהם משה, ותכפר על ויאמרו קום עשה לנו אלהים, תבוא אמירת זה הדבר ותכפר על אמירת זה משה האיש, תבוא אלה הדברים ותכפר על אלה אלהיך ישראל, תבוא נתינת זהב התנופה ותכפר על נתינת זהב העגל. (מדרש אגדה)

לא תבערו אש... ביום השבת – אין הבערה אלא בידיים, וכן הוא אומר וביער עלי הכהן עצים, אבל כל שמכח הגרמא אינו אסור בשבת, שהרי אדם זורע חטים בקרקע ביום ששי והם שרשין בשבת, משים עורות בארץ בעפץ בערב שבת ומתערבין בשבת, וכן הרבה עבודות נשלמות בשבת, למדנו שאם מבעיר האש מערב שבת והוא דולק בשבת אין זה מבער בשבת, שהרי לא נאמר ולא יראה לך אש בדרך שכתוב בחמץ. (לקח טוב)

וכל חכם לב בכם יבוא ויעשו – הקדים הקב"ה ארבעים ושתיים מלאכות הללו לבטל ארבעים ושניים קרבנות שהקריב בלק בן צפור לקלל את ישראל, וכנגדם ארבעים ושניים מסעות שנשעו ישראל ממצרים ועד הירדן. (מדרש אגדה)

היתה דים – ובעגל כתיב מידם (דים ידם אותן אותיות) אמר הקב"ה יבוא המשכן ויכפר על מעשה העגל. והותר. אמר משה לפני הקב"ה מה נעשה ביותר אמר לו לך ועשה אותו מדרש למשכן, היינו דכתיב ומשה יקח את האהל זה בית מדרשו של משה. (מדה"ג)

הפרנסה העיקר עליהם, ביקש ממנה רשות לחלל שבת ירק כמה פעמים, והיא הבינה מיד שהחילול הארעי הזה יהפוך לבסוף למשהו קבוע, אבל לא יכלה לעמוד בלחצו. 'מיני אז הינך מחלל שבת', זעקה אשתו, אבל לא יכולתי לצאת נגדך; עכשיו, כשראיני את ההתפעלות שלך מהמשפחה ההיא, אני מודיעה לך שאם אינך חוזר בך, ואינך מחליט בו-ברגע לשמור שבת, אני עוזבת אותך!....

הסוף הטוב
הסוף היה שהבעל קיבל על עצמו לשמור שבת. ומה היה לבסוף? שתי המשפחות הללו זכו צאצאיהן הם מגדולי מרביצי התורה בדורנו.

וכדאי לספר כאן עוד, שכיוון שהגרמא (שבת, דף קי"ח עמוד א') מבטיחה שיכל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, הרי כמה מנכדיה של המשפחה הראשונה משתייכים כיום לאחת המשפחות העשירות ביותר באמריקה, זאת בנוסף לכך שעל צאצאיה נימנים, כאמור, כמה ראשי ישיבות ומרביצי תורה מפורסמים.

בקונטרס 'פניני חיים' מובא שהגר"ש קוק סיפר את הסיפור המרגש להגר"ח קרייזוויירט זצ"ל, והגאב"ד באוטרופן המלץ על כך את הפסוק (שיר השירים, פרק א' פסוק ו) 'אל תראוני שאני שחרחרתי... (עלינו לשבח עמ' תיב-תיד)

יום אחד כאשר שהו הילדים ברחוב, עבר במקום יהודי עשיר, גביר בעמיו, והתפלא במאוד היתקל בילדים כושים המשוחחים ביניהם באידיש... בתופעה שכזו הוא עדיין לא נתקל מימיו.

היהודי העשיר נכנס בשיחה עם הילדים, עד שהתבררה לו סיבת השחרורית המכסה את פניהם, ומצבה הקשה של המשפחה נגע לליבו. הוא ירד אל המחסן, ומסר לאבי המשפחה סך של 500!?! דולרים, סכום עתק בימים ההם, שהספיק לפרנס משפחה גדולה במשך שנה תמימה!

לפתע נכנסה אם המשפחה, 'הביתה'. אשה זו היתה יראה ושלמה, צדיקה במעשיה וחסידה במידותיה. מששמעה על תרומתו הגדולה של היהודי, לא התלהבה במיוחד, ושאלה את הגביר האם הוא שומר שבת.

הגביר נבדק קמעה, אבל לא התבייש והשיב בשלילה. 'אם כך, אמרה האמא, אין אנו מעוניינים ליטול ממך את הכסף. אתה יכול לסוב על עקבותיך, ולקחת את הכסף איתך. אנחנו מוסרים את נפשנו על שמירת השבת, וניקח כסף ממי שאינו שומר עליה!'

האשה פותחת בצעקות
היהודי לא האמין למשמע אוזניו, אבל משראה שהתגובה היא רצינית, והאשה אינה מוכנה לחזור בה, נטל את כספו והלך כלעומת שבא.

בבואו לביתו, סיפר העשיר הנידהם לאשתו את אשר ראו עניו ותיאר בהתפעלות רבה את מסירות נפשם של בני המשפחה לשמירת השבת ואת מוכנותם להקריב את עצמם ואת כל-כולם למען המצוה הגדולה הזו, עד כדי שסירבו ליטול כסף ממי שאינו שומר שבת.

ויהי כשמוע האשה את הדברים, פתחה בצעקות כלפי בעלה, ואמרה לו שאם הוא אינו מקבל על עצמו בו במקום לשמור שבת, היא דורשת ממנו גט ועוזבת את הבית...
האשה הזכירה לו שגם הם שמרו בעבר על השבת, אולם משהגיעו לאמריקה וקשיי

מדרשי חכמים

ויקהל משה... ויאמר אליהם אלה הדברים – כתיב מי כהחכם ומי יודע פשר דברים, אשריהם הצדיקים שיודעים לעשות פשרה בין ישראל לאביהם שבשמים לפיכך אמר ויקהל משה, בואו ועשו מקדש ויכפר על מעשה העגל. תבוא קהילת משה ותכפר על קהילת אהרן, וייקהל העם על אהרן, תבוא

הילולא דצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כז אדר א' רבי שלמה אלישיב בעל הלישם רבי משה נוישלים רבי חיים סינאוני מ"ח"ם מקום מקדש	כו אדר א' עובדי"ה הנביא	כה אדר א' רבי גרשון מקומיב גיבור של הבעש"ט	כד אדר א' רבי אליהו הכהן מח"ס שבב מוסר	כג אדר א' רבי יצחק אמיר אלתר החידישי הרי"מ מגור	כב אדר א' רבי יהואל מיכל הלוי עפשמיין מח"ס ערוך השלחן	כא אדר א' רבי אלימלך מליזנסק בעל נועם אלימלך רבי יצחק אלהן מקובנא מח"ס שו"ת באר יצחק
שקיעה 5:51						שקיעה 5:44

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה